

ВІДГУК

опонента на дисертацію Басая Віктора Олеговича на тему: «Запобігання порушенням порядку надання фінансових послуг кредитними спілками в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право

Фінансова стійкість та стабільність кредитних спілок можуть бути підсилені спеціально створеним механізмом їх фінансової підтримки на випадок виникнення кризових явищ, які можуть нести загрозу для платоспроможності установи. Практика використання такого механізму є поширеною серед європейських країн. Для цього створюється стабілізаційний фонд, який наповнюється регулярними внесками кредитних спілок. Хоча стабілізаційний фонд є винятково ринковим механізмом підтримки платоспроможності, регулятор, як правило, здійснює окремий нагляд за його функціонуванням з метою забезпечення прозорості та ефективності використання коштів, а також обов'язковим поверненням коштів. Вказане підтверджує, що дисертаційне дослідження Басая Віктора Олеговича на тему: «Запобігання порушенням порядку надання фінансових послуг кредитними спілками в Україні» є актуальним та своєчасним.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений науковий підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем запобігання порушенням порядку надання фінансових послуг кредитними спілками в Україні.

Методологічні засади дослідження свідчать про належне володіння дисертантом загальними та спеціальними методами наукового пізнання, системний підхід щодо вирішення завдань, поставлених у роботі. В ході виконання роботи автором застосовано низку методів, характерних для наукових робіт: діалектичний, індукції, історичний, аналізу та синтезу, герменевтичний.

догматичний, порівняльно-правовий, правового моделювання. Методи й прийоми доречно використані для формулювання авторських дефініцій, обґрунтування запропонованих висновків та рекомендацій щодо змін до чинного законодавства.

Дисертацію виконано відповідно до: «Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, схваленої розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серп. 2012 р. № 569-р. «Комплексної Програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року», затвердженої постановою Національного банку України від 18 червня 2015 р. № 391); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, схваленої наказом МВС України від 11 червня 2020 р. № 454; «Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 рр.», затверджених рішенням Вченої ради від 26 грудня 2017 р., протокол № 28.

Наукові положення, рекомендації та висновки дослідження, проведеного Басаєм В.О., є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки дисертація базується на аналізі національного та міжнародного законодавства, осмисленні наукових доробків вітчизняних та іноземних вчених та практиків, результатах анкетування, комплексному підході та характеризується високим рівнем наукових узагальнень, що певною мірою обумовлено й характером дослідницької бази.

Нормативну основу праці склали Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, а також низка законодавчих та підзаконних актах, в положеннях яких закріплюються правові основи запобігання порушенням порядку надання фінансових послуг кредитними спілками в Україні. Науково-теоретичне підґрунтя становлять здобутки фахівців із галузі адміністративного та фінансового права, а також інших галузевих дисциплін, зокрема: теорія держави і права, психології, соціології, філософії, тощо. Емпіричну базу дослідження становлять дані проведеного анкетування 167 респондентів, з яких 57 – працівників Департаменту нагляду за ринком небанківських фінансових послуг Національного банку України, 110 – членів Всеукраїнської асоціації кредитних спілок, Національної асоціації кредитних спілок України, а також проаналізовані 72

постанови судів у справах про порушення вимог надання фінансових послуг (ст. 166-8, 188-29 КУпАП).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є одним із перших монографічних досліджень, в якому з'ясовано особливості запобігання порушенням порядку надання фінансових послуг у діяльності кредитних спілок в Україні, що ґрунтується на положеннях чинного законодавства та враховує європейські стандарти. На основі проведеного дослідження вироблено низку положень, висновків і пропозицій, що мають практичне значення не лише для теорії адміністративного права та процесу, але й для правозастосування.

Основні наукові положення, які виносяться на захист, такі:

- аргументовано, що привабливість кредитних спілок як фінансових установ грошового ринку полягає в тому, що вони виконують дві базові операції – акумулювання грошових коштів у вигляді внесків членів кредитної спілки на депозитні рахунки і розміщення їх у вигляді фінансових кредитів. Одночасно з тим, вони функціонують на кооперативних засадах, які визнані у всьому світі демократичними і гуманними. Про популярність кредитних спілок серед різних верств населення в усьому світі свідчить наявність міжнародного свята на честь цих фінансових установ. Заснований у 1948 році Міжнародний День кредитних спілок, святкують щорічно у третій четвер жовтня з метою об'єднати людей, відобразити кооперативну історію, досягнення кредитних спілок та задля популяризації ідеї кредитних спілок у цілому світі. У цей день згадують історію, традиції і дух міжнародного руху кредитних спілок (с.98);

- аргументовано, що об'єктом адміністративного проступку у сфері надання фінансових послуг кредитними спілками є суспільні відносини у сфері банківської діяльності та іншої діяльності з надання фінансових послуг. Об'єктивна сторона правопорушення виражається в здійсненні банківської діяльності, банківських операцій або іншої діяльності з надання фінансових послуг без набуття статусу фінансової установи чи без спеціального дозволу (ліцензії), якщо законом передбачено набуття статусу фінансової установи чи

одержання спеціального дозволу (ліцензії) для здійснення зазначених видів діяльності, або з порушенням умов ліцензування (формальний склад) (с.169);

- встановлено, що ліцензування у сфері надання фінансових послуг кредитними спілками в Україні доцільно тлумачити як засіб державного регулювання залучення кредитними спілками внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки та надання кредитів членам кредитної спілки за рахунок залучених коштів, крім внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки, яке спрямоване на забезпечення єдиної фінансової політики у цій сфері та захист інтересів усіх суб'єктів діяльності, що здійснюється уповноваженими органами й спрямована на видачу, переоформлення та анулювання ліцензій, видачу її дублікатів і копій, ведення ліцензійних справ та забезпечення функціонування ліцензійних реєстрів, контроль за дотриманням такими НФУ ліцензійних умов та органами ліцензування законодавства у сфері ліцензування, видачу розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов або законодавства у цій сфері (с.171);

- зазначено, що контроль є досить неоднозначним комплексним явищем, який має власні особливості, принципи, певну сферу дії, нормативно-правову базу. За спрямованістю контролюючого впливу державний контроль у сфері надання фінансових послуг кредитними спілками в Україні поділяється на: 1) внутрішній (усередині кредитної спілки) та 2) зовнішній (поширюється на суб'єкти та відносини, які виникають поза межами системи органів виконавчої влади) (с.174);

- підкреслено, що одним із напрямів впливу державного контролю є правоохоронний вплив на відповідні групи правовідносин. Він передбачає припинення неправомірних дій посадових осіб, фізичних та юридичних осіб, винних у недоліках і порушеннях фінансового характеру, і пов'язаний із притягненням до юридичної відповідальності й застосуванням до цих суб'єктів інших заходів державного примусу. За чинним законодавством фінансово-контрольні органи уповноважені як самостійно притягати до відповідальності винних осіб, так і порушувати питання перед іншими компетентними органами про притягнення правопорушників до різних видів відповідальності (с.175).

3. На сторінці 234 дисертації автор вказує, що стратегія забезпечення безпеки на фінансових ринках повинна ґрунтуватися на розробленні заходів виявлення та припинення, правовому регулюванні такої діяльності, адже сучасний стан нормативно-правового забезпечення характеризується недосконалістю та розбалансованістю, відсутністю Концепції розвитку НФУ, організації та функціонування системи запобігання правопорушенням на ринку фінансових послуг. Втім, висновок автора був би більш змістовним, якби здобувач у додатку до дисертації навів приблизний проєкт відповідної Стратегії.

Зазначене вище не впливає на позитивну оцінку виконаної роботи, підкреслює її новаторський характер та складність предмету наукового дослідження.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Басая Віктора Олеговича на тему: «Запобігання порушенням порядку надання фінансових послуг кредитними спілками в Україні» є завершеною працею, повністю відповідає вимогам спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), а її автор заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії (галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»).

Опонент:
професор кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Київського національного
торговельно-економічного університету,
доктор юридичних наук, доцент

О. Запотоцька
Олена ЗАПОТОЦЬКА

Запотоцька Олена засвідчує
заступник підділу кадрів
В.С. Линник